

L'ESQUEJELLA DE LA TORRATXA

NÓM. 1894 BIS ——— ANY XXXVII

BARCELONA 16 D'ABRIL DE 1915

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT

10 cèntims ——— Atrassats: 20

DES DE LA TRINXERA

—Nois, això de l'enemic, realment, imposa.

La capital flamenca

UAN Teofil Gauthier feu el séu viatge, presència la primera *corrida* a Madrid, i, amb ingenua declaració de romàntic no defraudat, posà aquest comentari, que tal volta sigué el primer resum fet d'una tarde de toros per un home de lletres. Gauthier anunciava an en Mariàn de Cavia i an en López Barbadillo. I deia: «La cursa ha estat bona. Vuit toros, catorze cavalls morts i un torero lleugerament ferit. No's podia demanar més.» Muley Hafid, que també és poeta i és romàntic, ha tingut més fortuna, i si, de retorn a les seves terres africanes, escriu el séu viatge per Espanya, podrà fer, si descriu lo que'l passat diumenge va veure, un resum de més fortes truculencies. «Sis braus, cavalls morts catorze, com en la tarde de'n Gauthier, i tres toreros ferits.»

Fou una cursa digna d'ésser presenciada per un príncep africà; una cursa de gran ciutat que sab organitzar els espectacles. Per a Sevilla la passió, per a Madrid la saviduria, per a Barcelona la tragedia i com que als toros la tragedia els hi és l'ànima, Barcelona té hegemonia flamenca, com ja la tenia industrial, mercantil i artística. Aquí va deixar la vida el *Dominguín* i perdé un dit en Ricard Torres i tingué el séu bateix de sang la segona meravella d'Espanya—la primera és l'Escorial—el *Gallito*. Ara tres cadets de la flamenqueria, igual que tres Doloroses, mostren la seva carn estripada, tribut a la nova capital flamenca.

I és que existia una predestinació sagnanta per a la nostra plaça de toros. El flamenc barceloní fatalment havia de caure en crueltat. Es dura la nostra ànima i de tots els matços del toreig la duresa li tenia d'ésser patrimoni. Si careixem de tradició torera, si no sentim el deliri del sol, del vi i del garbo, si no posseim la suficiencia dels canons que regeixen la passió i mort de la raça bovina a Espanya quin lloc podíem ocupar en el mapa de la flamenqueria? I hem incorporat els braus a l'història de Catalunya. Dels carlins tenim els més fers, dels anarquistes els dramàtics, de republicans els revolucionaris. Tot pren aquí, éssent cosa de multitut, aire ferotge. Fins els catalanistes, posem en els nostres lirismes uns platònics cops de falç que'ns incorporen a les crueltats col·lectives. Doncs els nostres flamencs, complint l'imperatiu de la raça, són els més implacables i quan l'hecatombe es produeix a la plaça, ells imposen la continuació de l'espectacle, com uns pagans que no haguessin sentit parlar encara de les obres de misericòrdia.

Heu's-aquí que el diumenge un brau poderós malmet un bras del *Cuatrodedos*, enganxa per una anca a l'*Ale*, i acaba aquest apoteosi llensant pels aires an en *Malla*, recullint-lo, burxant en la seva carn, trencant-li el óssos. «La pierna de Malla—escriu un revister—cuelga tronchada. El espectáculo es horrible.» I la *corrida* segueix i un nou brau imposa la por en les quadrilles i els picadors, porucs, no llencen els cavalls a les banyes. La plaça udola. La policia intima als covards per a que marxin a la mort. Un matador, amb la ferida envenada, arrocegant la cama, posa un final de valentia an aquell drama.

Un dia, a París, quan un comitè d'*hidalgos* aixecà enfront de les activitats humanes, congregades en l'Exposició Universal, una plaça de toros, succeí que un dels cavalls, defensat per plastrons de metall, fou tombat per un brau i desfet com són desfets a Espanya. L'embaixador d'Alemanya, el príncep Troubetskoï que hi assistien i els espectadors francesos se'n anaren. No restaren més que els *hidalgos* que davant de la tripada sagnanta vegeren redressar-se Espanya. A l'endemà escrivia madame Severine: Si es formés un sindicat de francesos per a exportar quelcom de l'esperit francès, aixecarien palaus per a les obres mestres del séu enginy i la sang de les roses, la sola sang, cauria an el front dels artistes que sostindrien la palma de l'art o la bossa de la caritat. A París s'ha format un sindicat d'espanyols i ens han fet l'ofrena d'una triperia...

Aquí també la nostra gent s'ha constituït en sindicat per a oferir-nos una triperia. La plaça de Barcelona serà com un amfiteatre de Roma. Mai, després dels Cèsars, hauràn aixecat els homes, a la sang, un temple semblant, i el bon barceloní, que mostrava orgullós la Sagrada Família i l'Hospital de Sant Pau, portarà els séus hostes a la plaça de toros:

—No n'hi ha d'altre de tant gran!

No ho erem de flamencs, però de tot, fins dels pecats ne tenim l'orgull i si estimem els toros és per la mort i si construïm places les fem les més grans de les Espanyes. Es tota la nostra ànima de fenicis la que acudeix als toros. Industrialitzem les places i en lloc d'anar a veure torejar, acudim a veure gangues. I una ganga per a un flamenc català, és veure an aquest pobre *Malla*, penjant d'una banya, amb la cama feta a troços, pel mòdic preu de dugues pessetes.

PARADOX

NOSALTRES I EL SENYOR ANDRADE

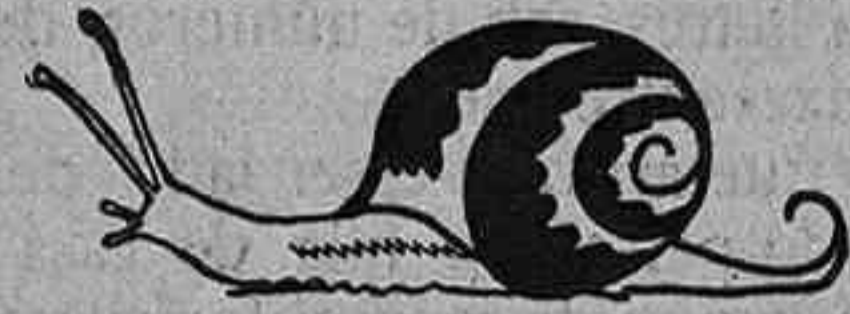
Pluja de denúncies

El governador civil senyor Andrade podrà ésser un *buenazo* i un *charmant* pretor, segons escriu el nostre estimat amic don Emili Junoy. Però en aquesta casa ningú ho diria. Amb la seva vareta (o vara) màgica, fa ploure les denúncies damunt L'ESQUELLA DE LA TORRATXA i *La Campana de Gracia*. El número passat de L'ESQUELLA va ésser denunciat. Ja van dugues setmanes seguides.

Perquè? Sembla que és per *escarnio al dogma catòlic*. Això del *dogma* deu ésser una cosa molt trencadiça. Els nostres lectors ja van veure aquella caricatura de l'altra setmana on representàvem el bateig de Muley Hafid. Doncs bé: allò era un escarni al dogma. ¿Van veure allí els nostres lectors ni dogma ni escarni? Nosaltres tampoc. Però el senyor Andrade sí que ho va veure.

El senyor Andrade ens porta mala voluntat. Pel que es veu, no vol que'ns ocupem de'n Muley Hafid. Haurem d'ocupar-nos d'altres coses. Per exemple, de les visites del senyor Andrade a la famosa *Rectoria* i de la passió que a Barcelona està sofrint el pobre Jordi de les orelles llargues.

Pot-ser això divertirà al nostre governador i li farà passar el malhumor que li produeix el no rebre encara aquella cartera de ministre—ai!—que el senyor Dato li té fa molt de temps promesa.

L'elogi del groupier

El groupier, pinxo de taula de set i mig, de burro, de monte, de jòcs d'etzar, és un home ben honorable. Es com una mena de balança de la justícia del jòc, com unes taules de la justícia divina que tenen tantes fulles com cartes, i tantes ordres com maneres d'ensenyar la veritat. El groupier és com un governador de província que no té delegats i ell mateix té que vigilar, fer l'ull viu, cuidar que les cartes sempre estiguin ben netes, que cadascú cobri lo séu, lo que li pertoca, com si fós tot un registrador de la propietat.

Es com un jefe de policia que no té policies i ell

GUERRA ORTOGRÁFICA

La batalla de les is

Parralpi4

mateix deu repartir les garrotades quan arriba l'hora i rebre les quan no pot fugir.

El groupier és com un obrer model, mai té masses hores de feina; quanta més feina, més salut.

Es esplèndit: dona de fumar a tot-hom.

Es home de lletres, sab de números, de punts, de comes i fins llegeix «entre líneas».

El groupier que arriba a ésser fadrí de l'ofici fins és un bon acomodo per a una filla de casa bona; la seva dona pot estar segura de tenir el tortell cada diumenge.

El groupier mai pot morir-se de fam. Si es cansa de l'ofici pot fer-se policia i ja té molt avençat.

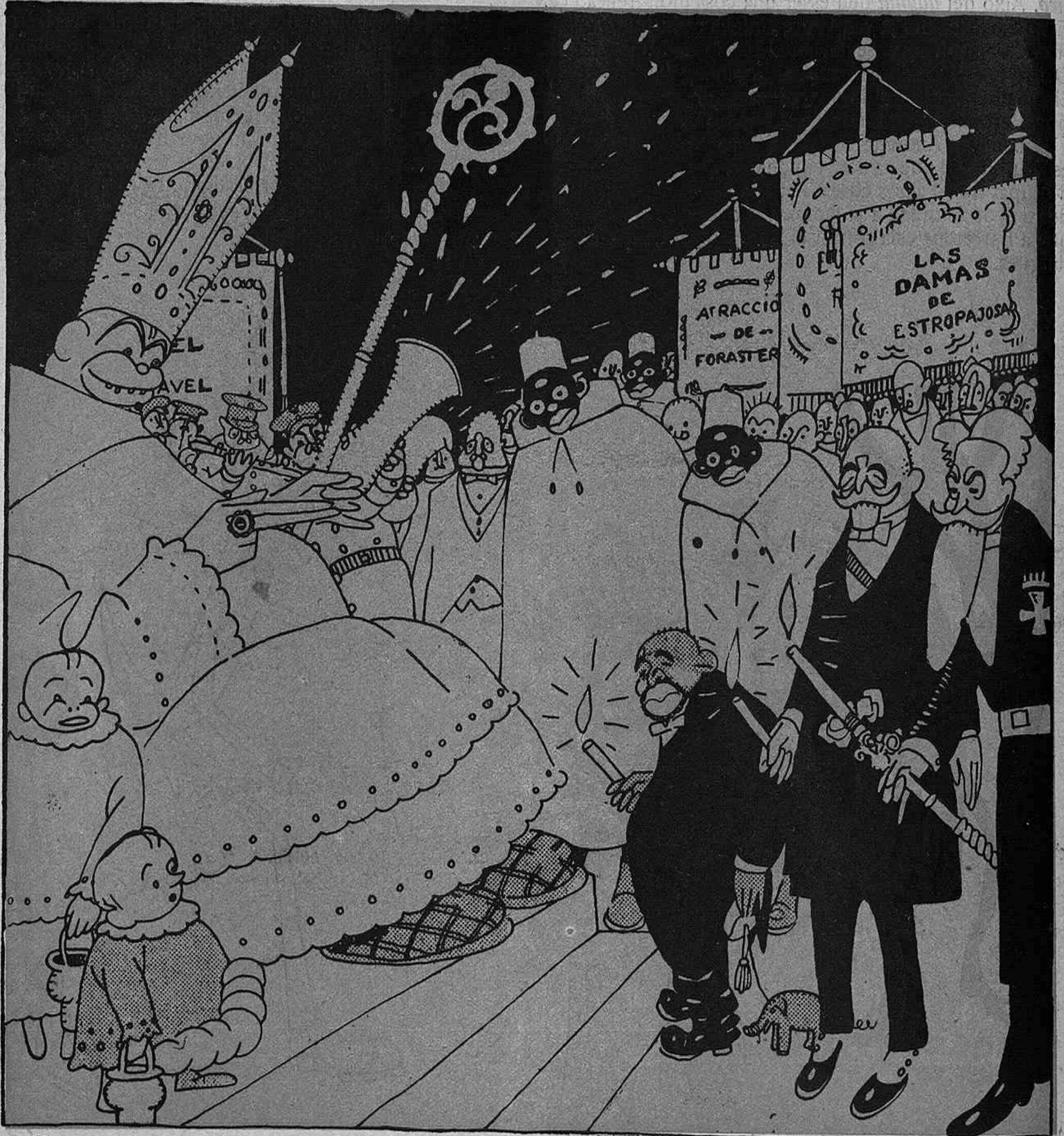
Es matemàtic, fa restes amb els diners dels altres i els suma amb els seus.

Es serio, i com tots els homes serios, fins pateix del ventrell i beu aigua mineral a dojo.

Es *don Juan*: als coneguts, ademés dels diners, els hi pren la dona.

Té abono al Nou, al Tívoli, i ha sopat amb una coupletista de moda.

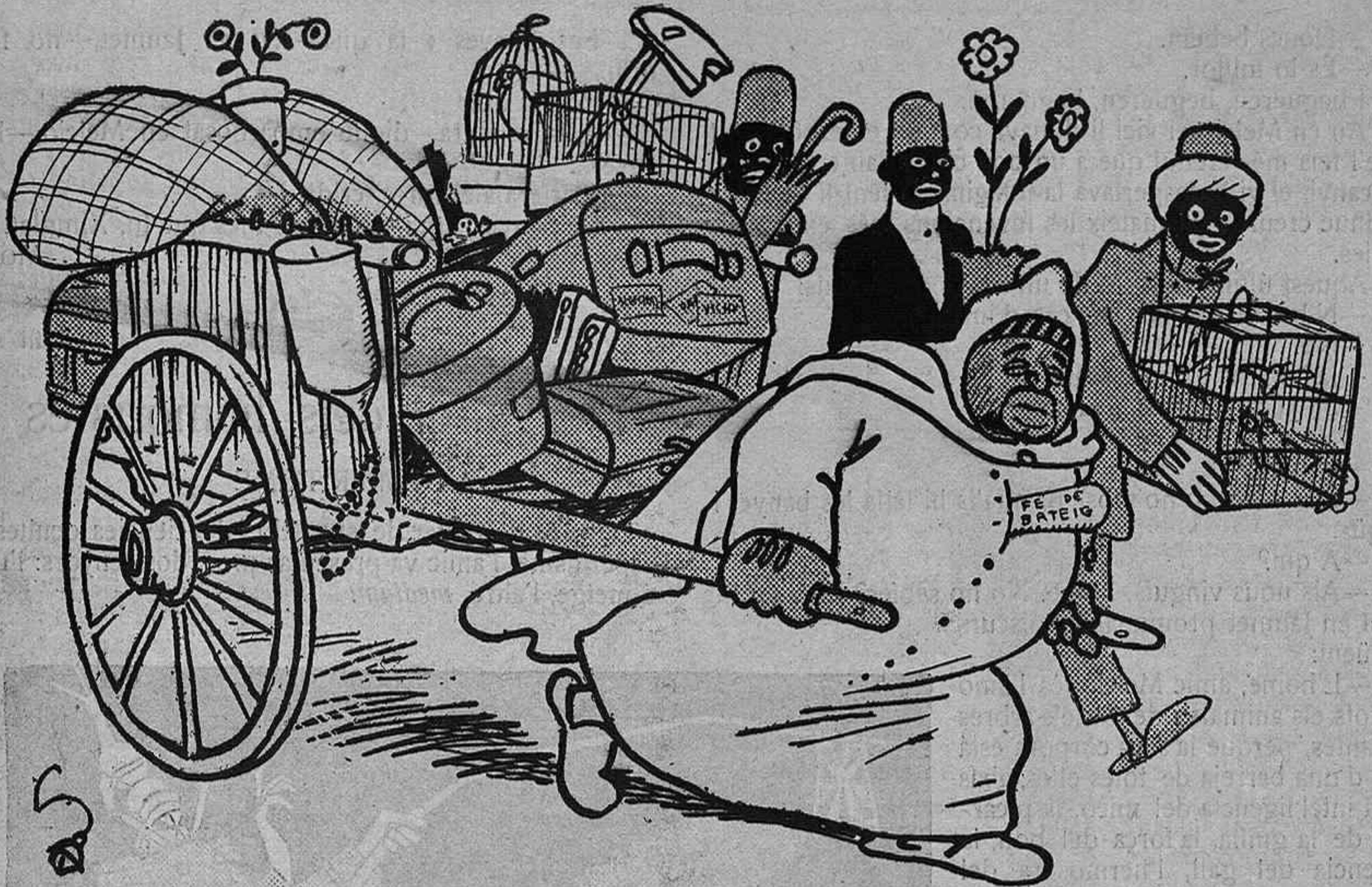
Un groupier és una cosa tan seria com una processó: no hi val a riure al seu davant. La taula verda, quan ell «actua» és un «altar», un «colegio electoral»; ell l'autoritat absoluta que no més pot ésser trencada a garrotades.

Parral·la.

SOLEMNITAT QUE S'IMPOSA

La confirmació d'en Muley Hafid
(No s'espantin, que si l'elefant no vé, ja'l confirmarem)

EL TRASLLAT DEL SOLDÀ

—Me van treure d'Occident
i ara em treuen de l'«Orient».
Repunyella, quina gent!

Ara per ara el «groupierisme» és l'únic ram que no han invadit les dones. Es com un «baluarte» de la dignitat masculina. Una dona no estaria be de «groupiera»: tindria preferències, es distreuria, en lloc de repartir cartes es tiraria la sort. El groupier ha d'ésser ben mascle; la seva autoritat ha d'aixecar-se ben alta, ben dreta i ben sola com la bandera de nostra aimada Catalunya.

A Barcelona un groupier és més conegut que l'alcalde, que'n Cambó, que'n Lerroux mateix. Fins an aquests la gent els hi diu: groupiers de la política.

El groupier és el senyor que se'n va a dormir a les nou del matí amb una dona francesa, que porta rellotge d'or, i cadena d'or, i no queda res a deure a la botiga. Es el senyor que viu de renda, i no té fàbrica, ni taller, ni cupons. Es el senyor que té el «morro tort», que, molt serio, diu a mitja tarde:

— Vaig a fumar.

Es el senyor que pensa:

«Els altres tenen el vici de jugar i de perdre; jo tinc el vici de fer jugar i guanyar».

Ademés, és digne de tota consideració perquè no té aquests vicis:

No és regidor.

No juga al foot-ball.

No escriu versos.

No'ls llegeix.

No's pensa ésser un home.

Indubtablement això de ésser groupier s'està posant a l'ordre del dia.

Fiins hem vist un que al agafar un jòc nou de cartes li fa la senyal de la creu, i quan ha de cantar un «caso» toca a «santos» amb una campaneta.

AMICUS

Les banyes i la quà

En Melcio, el casat d'un any, anava a ésser pare. Déu beneí la seva unió, i la seva dona, en aquells instants, la maleia amb uns ais que esgarrifaven.

—Ai! això és lo que sabeu fer els homenots.

—Però, dona...

—Ai! aixís te reventessis!

—Però, dona...

—Aiii! no m'hi agafaràs mai més.

—Però, dona, si tu mateixa...

—Aiii! Aiii! Aiiiiii!

La mocadera, se compadí del astorat marit i li digué:

—Mira, Melcio, an aquí no hi fas cap falta, ves-te'n a can Mero, distreu-te i quan sigui l'hora ja t'avisaré. Això va llarg.

En Melcio com el cèlebre Grandgosier, pare de Gargantúa i avi de'n Pantagruel, obeí i se'n anà a can Mero que, com ja haurà endevinat el piadós lector, era una xiroia taverna on se venia aquell licor anomenat «no sé què» i al taulell lluien les admirables ampolles, plenes de metzines verdes i vermelles, que tenen forma de mà agafant un revólver, de gat, de gall, etc., etc.

Assegut en ella hi trobà an en Jaumet qui li digué:

—Que no treballes?

—La dona me va de part. I tu?

—Tinc d'anar a fer unes crides. (En Jaumet era el nunci.) Vols fer el cau?

—Fem.

En Melcio perdía sempre, per fi digué:

—No estic pel jòc! No penso més que en la dona i en la criatura.

—Doncs bebem.

—Es lo millor.

I begueren, begueren, begueren.

An en Melcio el vici li donava com un enterboliment que'l feia més crèdul que a un bon cristià, an en Jaumet, en canvi, el vi li despertava la imaginació fent-li inventar i àdhuc creure's ell mateix les invencions més extraordinaries.

Aquest últim, després de un trago, parlà aixís:

—N'has vist nèixer mai cap d'infant?

—No.

—Ja ho tens tot preparat?

—Sí, ja hi ha la mainadera.

—No és prou, i ell?

—Qui és ell?

—Ell? Això no ho sabs? El que'ls hi talla les banyes i la qüa.

—A qui?

—Als nous vinguts, home. No ho sabies? Escolta:

I en Jaumet pronuncià el discurs següent:

—L'home, amic Melcio, és l'amo de tots els animals i de tots els arbres i plantes, perque la seva còrpora està feta d'una barreja de totes elles; aixís té la intel·ligència del mico, la picardia de la guilla, la força del bou, la potencia del gall, l'hermosura del paó, etc., etc. El mal és que si bé de tots ells n'ha aprofitat les ventatges i les gracies, n'ha arreplegat, en-temps, alguns defectes, i d'aquests els principals són nèixer amb banyes de cabra i qüa de mona.

—No ho sabia.

—Calla i escolta. Per sort, mercès a la intel·ligència del mico, hem trobat remei an aquesta vergonya i apenes fòra la criatura del ventre de sa mare se li talla la qüa i se li arrenquen les banyes.

—Vols dir?

—Home, palpa't al cap-d'avall de la esquena, encara te n'hi trobaràs un trocet.

—Es veritat?

—Sí, home, sí.

—Bé, i qui la fa aquesta operació? Jo no m'hi veig pas amb cor.

—Mira, tractant-se de tu, vindré jo. Ja ho he fet altres vegades.

—Mercès. Bevem-hi.

—Sí, se necessiten forces, bevem-hi.

Després s'aixecaren i se'n anaren a casa. Entraren a la cambra de la partera quan aquesta més fort que mai cridava:

—Ail Pocavergonya! Ail

La mocadera, després de dir an en Melcio que tot anava bé preguntà senyalant an en Jaumet:

—Què vé a fer aquest?

—Vé a tallar-li les banyes i la qüa.

—Què dius?

—Les banyes i la qüa—feu en Jaumet,—no feu l'orni.

—Però a qui?

—A la criatura—digué embarbosat en Melcio,—les banyes...

La partera aleshores, cridà:

—De banyes, aquí, no'n tens més que tu, Ximplet!

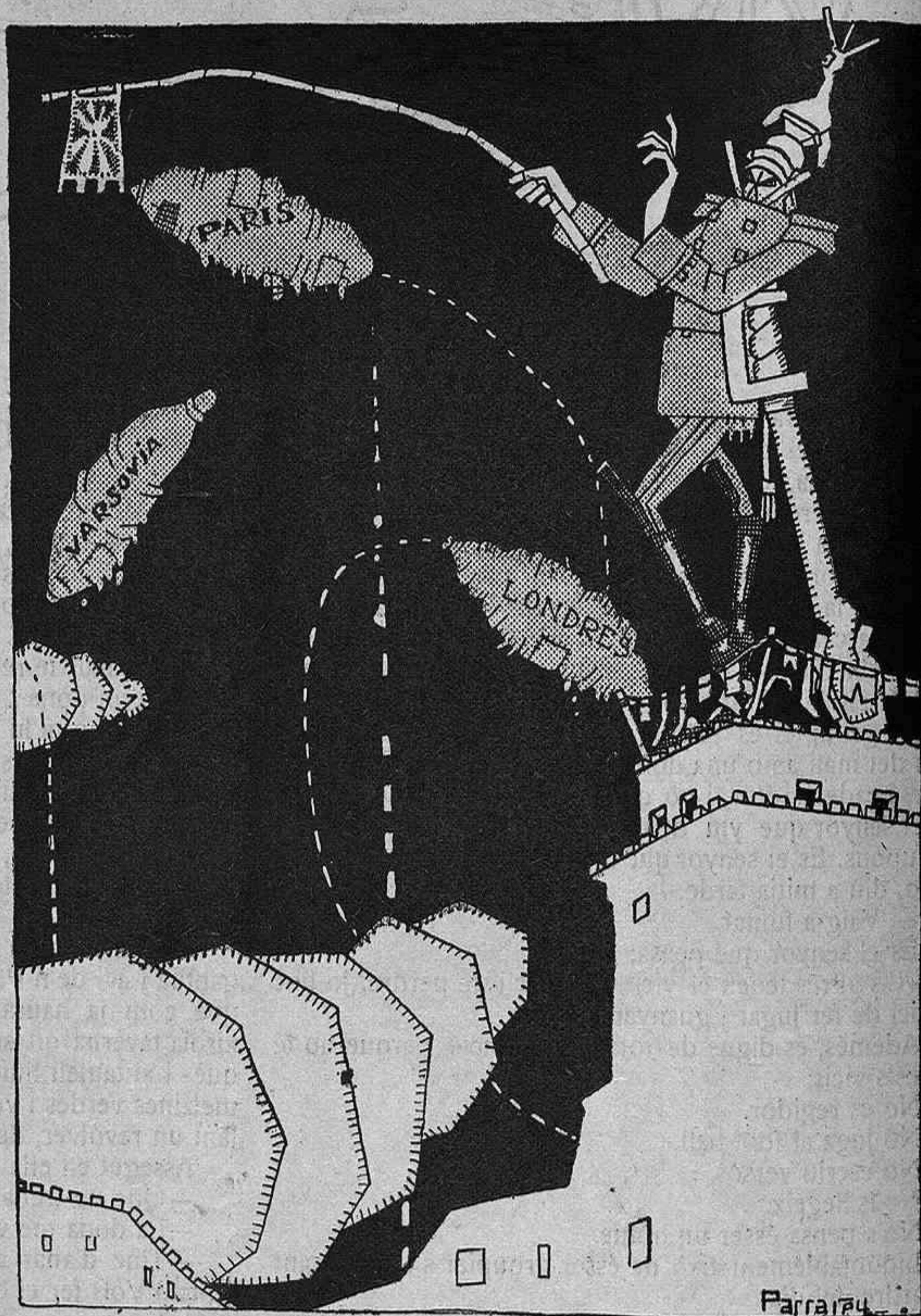
MONI

Del Jardí dels humoristes

ESPERITISME

Després de parlar de sugestió, de ciències ocultes i d'esperitisme, l'amic va presentar-me a dos senyors: l'un era metge, l'altre, *medium*.

DON GUILLEM

—Què'n treuré de fer volar coloms, si se m'acaben les vèsses?

El metge va dir-me:

—Vol provar un experiment d'esperitisme? Pensi que vostè ha convidat al *medium* a sopar a la fonda...

Tot just havia abocat aquestes paraules, el *medium*, amb rígides passes, atravesà el saló mateix que un espectre. Mirant-me fixament, va exclamar:

—Vostè acaba de convidar-me a la fonda; ja ho sé. El sopar queda acceptat.

—Jo també vindré —digué el metge. —I li asseguro que assistirà a uns experiments molt interessants.

A l'hora justa i a la fonda convinguda vàrem trobar-nos el mateix vespre. El *medium*, amb el rostre pàlid, tenia l'aspecte d'ombra fadigada.

—No té gaire gana—digué el metge. —I això en un *medium* és cosa molt sensible. Necessiten menjar molt. Per a donar-li exemple, fins jo em veuré obligat a menjar més de lo que voldria.

Tot seguit va triar ell mateix el menú: llagosta a l'americana, filet a la *broche*, perdus trufades, *foie gras*, capó de Mans i dos o tres plats més, igualment substanciosos.

—Sobre tot,—va dir-me—res de verdura ni de carns bullides.

Mercès al exemple del metge, que s'atipava de valent, el *medium* va repetir a cada plat.

Quan vàrem ésser als postres, el metge va alçar-se i, duent-me a un recó del menjador, va dir-me amb cert misteri.

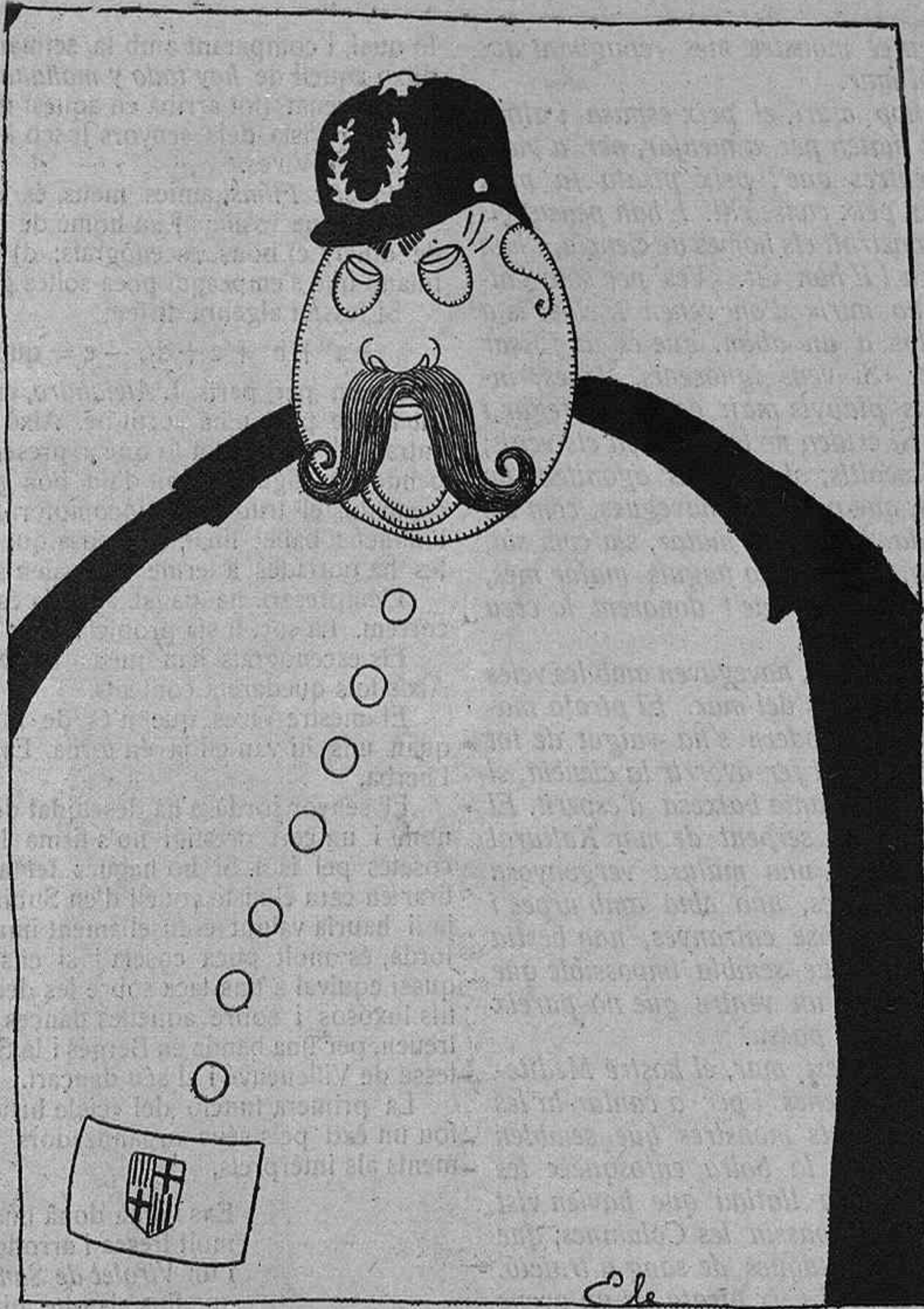
—Ficsi-s'hi bé. Ara podrà observar una curiosa experiència. Faci portar una o dues ampolles de vi del millor.

Vareig dir al cambrer que portés dues ampolles de «Pomard», del de 20 francs, que és un vinet molt passador. El metge se serví una copa, n'omplí una altra, i l'allargà al *medium* dient-li amb veu imperiosa:

—Es vinagre; bebeu.

El *medium* va empassar-se el contingut de la copa sense respirar, i a continuació feu una ganyota espantosa.

L'experiment va repetir-se tres o quatre vegades, i sempre amb el mateix resultat favorable i la mateixa ganyota.

UN URBANO POPULAR

El terror dels futbolistes de Canaletes

—Com compendrà — va dir-me el metge — podríem fer l'experiment a l'inversa, o siga donar-li un vas de vinagre fent-li creure que és excel·lent «Pomard», però no m'atreveixo a fer-ho perquè el *subjecte* pateix molt del ventrell.

Després vingueren els licors, i el *medium*, sugestionat per el metge, tingué les més rares aberracions: prengué «gin» per «curaçao», cognac per aiguardent, Kummel per ginebra, chartreuse verda per chartreuse groga i viceversa, i fins algunes vegades va equivocar-se de copa, agafant la meva plena, en comptes de la seva buida.

Al poc rato, tant ell com el doctor, asseguraven que «les taules ballaven»... i, al sortir al carrer, un i altre es trobaven de tal modo presos dels esperits, que topaven amb els fanals i les parets, talment com si estiguessin borrarxos.

TRISTAN BERNARD

ESPURNES DE LA GUERRA

An el mar, ja tan ple de monstres, hi ha sortit un monstre més: el peix pirata.

Aquest monstre, inventat pels homes, semblà un moment que fou destinat a descobrir els grans misteris de la fondaria de les aigües; les boscuries d'algues i corals i les baumes de fosquetats on no hi ha arribat mai la llum. Semblà que havia de descorre's un nou vel de la Natura, una nova revelació; però aviat se vegé que'ls submarins sols s'havien de fer servir per a enfonsar vaixells de guerra; una eina més de destrucció de les moltes que ha inventat l'home per millorament de la raça, i estava escrit que'ls homes kultura havien d'ésser els qui el duguessin an el camí de perfecció; havien de criar el peix pirata, con-

vertint el gran invent en el monstre més repugnant que pugui nedar a dintre del mar.

Perque el tiburó, el llop marí, el peix espasa i altres grans monstres, fet i fet maten per a menjar, per a viure i per a reproduir-se, mentres que'l peix pirata fa molt més. El peix pirata és un peix conscient. L'han pensat els grans enginyers, l'han construït els homes de ciència, l'han fabricat en plena Kultura i li han dit: «Ves per sota l'aigua, vigila els barcos, no miris d'on venen i clave'ls a traïció fins a enfonsar-los a un abim, que és un fossar sense creus.» Li han dit: «Si veus ignocents, dones, infants, sia el que sia, no'ls planyis mai: deixa'ls ofegar i vigila bé l'enfonsament. Si criden no'ls sentis ni els vegis; si demanen socors no'ls escoltis; si els veus agonitzar no te'ls miris. Tu fes el mal, que per això navegues, com els traidors, amb cara tapada. Mata per matar, sia com sia, sense profit, sense gloria, i quan no puguis matar més, torna com puguis a la teva terra que't donarem la creu de ferro.»

Els negrers d'abans, al menys, navegaven amb les veles de cara al sol, davant de les ones del mar. El pirata modern és mes covard. El pirata modern s'ha valgut de tot l'enginy dels temps actuals per a fer avorrir la ciència, si la ciència ha de portar-nos a tanta baixesa d'esperit. El peix pirata és un nou càstig. La serp de mar Kultural un nou volcà, una nova plaga, una malura vergonyosa que ha sortit al blau de les ones, una eina amb urpes i sense còs, un enginy de cor sense entranyes, una bestia que no cria i mata, un bulto que sembla impossible que porti homes dintre que'l guin, un ventre que no pareix més que la mort arreu d'allí on passa.

Per sort nostra, encara aquest mar, el nostre Mediterrà, fet per a dormir-hi les sirenes i per a cantar-hi les nereïdes, no l'han tacat aquests monstres que semblen criats pels mars d'allà baix on la boira enfosqueix les aigües. Que deixin lliscar la vela llatina que havien vist Homer i cantat Virgili; que no passin les Columnes; que no embrutin el nostre blau amb taques de sang a traïció. No desitgem tanta Kultura. Si el peix pirata és un avenç no tenim pressa en anar endavant. Ens estimem més anar en llaut, sobre'l mirall d'aigües quietes, que no amaguin pirateries, que an els grans vaixells civilitzats que corren els mars tenebrosos d'on ens ha de venir la Llum, aquesta pobre llum teutona que li agrada tant d'anar a les fosques.

XARAU

Esperavem dimarts a la nit per a poguer parlar de l'aconteixement anunciat al «Liceo» o sigui *Pagliacci*, cantat per la senyoreta Gualiatí i els senyors Calleja i Viglione Borghese, però l'indisposició de no sé qui ho ha sospès fins qui sab quan.

També deuríem dir quelcom de *Tosca*, però, primer per tractar-se de *Tosca*, i després perque exceptuant an en Viglione Borghese, els altres compliren sense excedir-se. Direm solament que passarem una vetllada agradable admirant les belleses que hi havia en palcos i butaques, que eren moltes. Hi ha anunciat per un dia d'aquests, *Puritani* per la Barrientos. Un altre ple en perspectiva.

Després d'això del «Liceo» ja podríem dir que prou, amb

lo qual, i comparant amb la setmana passada se compliria e ditxo aquell de *hoy todo y mañana nada*, però és el cas que s'ha estrenat (tot arriba en aquest món), la cèlebre abans de nèixer, revista dels senyors Josep M.ª Jordà, Alexandre Soler i Amadeu Vives.

Plàstic Films, amics meus, és una revista. Per fer una revista se necessita: a) un home de bon gust; b) un empresari de diner; c) bons escenògrafs; d) un music divertit; i e) un fulano que s'empesqui poca-soltes gracioses.

Si fessim àlgebra diríem

$$+ a^3 + b^2 + c + d/2 - e = \text{què volen que'ls digui?}$$

Anem per parts. L'*Alejandro*, estupendo, ha rascat com un lladre però n'ha sortit bé. Això és ésser de raça! No cal entrar en detalls, tot lo que a presentació se refereix és estupendo, els figurins són d'un bon gust extraordinari, el ball romàntic, el truc de la locomotora, els apaches, i sobre tot l'immens ballet final, són cosa que per a un home viu que les ha portades a terme equivalen a un monument.

L'empresari ha pagat, això ja és molt en els temps que correm. La sort li sia propicia. Per això l'elevem al quadrat.

Els escenògrafs han quedat bé. No volem fer diferències: Aixís tots quedarem contents.

El mestre Vives, que n'és de bromista el mestre Vives! quan uns hi van ell ja en torna. Es dels que veuen creixe l'herba.

El senyor Jordà s'ha descuidat de que quan se té un cert nom i un cert prestigi no's firma la lletra de les revistes i cosetes pel istil. Si ho hagués fet aixís la gent no li podria tirar en cara el xisto aquell d'en Subirà que, de viure a Mèxic, ja li hauria valgut el fusellament immediat. La lletra, senyor Jordà, és molt poca coseta i si ens atrevíssim diríem que quasi equival a una taca sobre les decoracions, sobre els vestits luxosos i sobre aquelles dances que tan admirablement treuen, per una banda en Bergés i la Suárez i per altra la comtesse de Villeneuve i el séu dançarí.

La primera funció del «cicle històric», a l'«Auditorium», fou un èxit pels séus organitzadors i valgué llargs aplaudiments als intèrprets.

Ens varen donà una *Dida*
molt fresca i arrodonida,
i un *Violet de Sant Guim*
que fins als que mirem prim
ens semblà cosa exquisida.

S'hi distingiren notablement: el conferenciant, la senyora Parreño, la Persiva, en Goula, en Tor, en Viñas, en Piera i tots els que li van al darrera.

I amb això plego.

Dediquem el primer lloc de la nostra crònica d'aquesta setmana als simpàtics, encara que aristocràtics, jugadors i jugadores de tennis, sobretot a les jugadores, amables i hermoses.

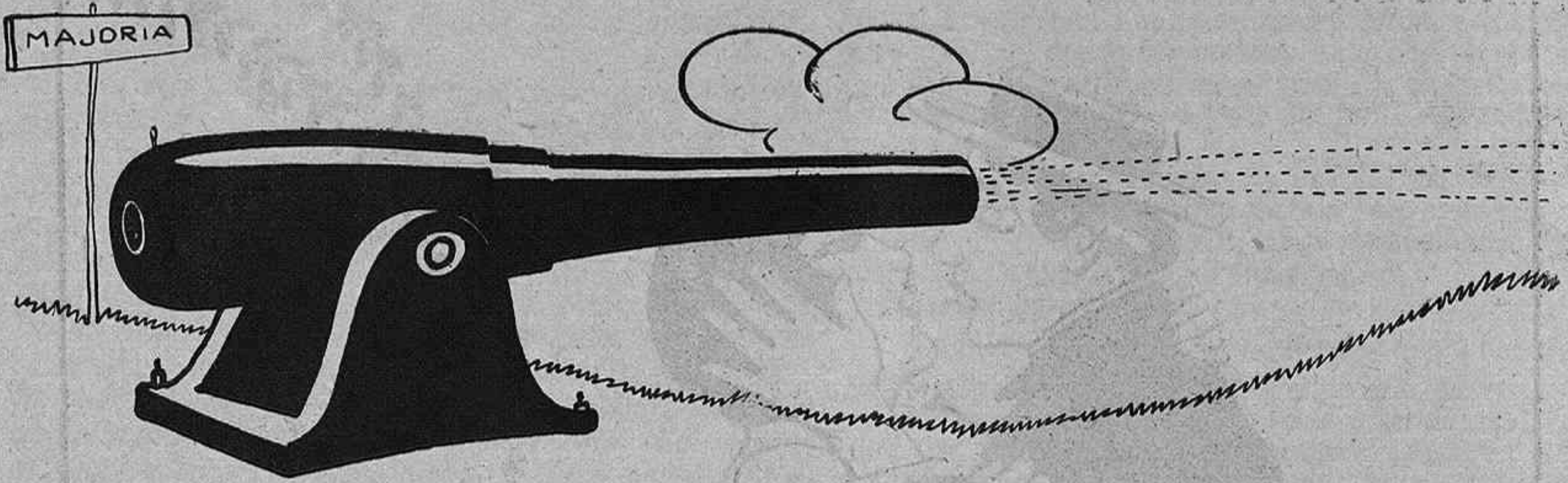
Tu, amic llegidor, tal vegada profà en materies deportives, hauràs anat qualche vegada al Turó Park. Si és aixís t'hauràs ficat que allí al extrem cap a l'esquerra hi han unes pistes perfectament llises i delimitades amb uns enreixats de filferro que les separen, amb uns jardinets que les envolten, i amb un xalet de fusta de forma elegant i airosa que, un xic més alt, les presideix.

EFFECTES PRIMAVERALS

—Un altre! Deixe'm saborejar aquest pèl moixí, que a mi em sembla cabell d'àngel.
—Ja m'afeitaràs demà.

Doncs bé, aquestes pistes i aquest xalet que segurament haurà deturat el teu pas amb certa admiració, recordan-te tal volta a *La Princesa del Dollar*, és el local del *Barcelona Lawn-Tennis Club* on enguany s'han celebrat els partits de Campionat.

No parlarem de la concorrencia al mateix (sobretot en els darrers partits) perquè resulta cursi dir que era selecta i distingida aixís com ben nombrosa. Això ja tot-hom se'n fa càrrec.

Parlem sols dels jugadors, millor dit de les jugadores primer, i diguem que les senyoretas Lluïseta i Lola Marnet, que jugaren la final d'individual per a idem, ho feren admirablement, com quan monten a cavall, com quan guien auto, com tot, vaja, perquè les senyoretas Marnet són una especie d'enciclopedies deportives i saben de tot i tot ho fan bé. Queda campiona Lluïseta Marnet.

Dels homes, fóra en Sagnier, que és a Melilla, n'hi havien dos que's disputaren la final del Campionat individual per a cavallers: en Satrústegui i en Flaquer. Guanyà l'Eduard Flaquer que, fent traïció al seu cognom, no flaquejà ni un moment aguantant-se ferm fins a guanyar el primer lloc.

Els demés partits ja no tenien un interès tant remarcable.

Parelles cavallers Wity-Flaquer vencedors; parelles mixtes senyoreta Subirana i N. Arruela, també vencedors. I no anomenem més perquè resulta pesat.

Diumenge últim dia dels partits se repartiren els premis. N'hi hagué quasi per a tot-hom. I la festa s'acabà en mig de la major alegria i amb un pet de castellà que es cruixia!

Es moda ara per allà a la Bonanova això de parlar castellà a tot drap! *Hace más fino.*

**

Els nois del Club de Mar del Centre de les inicials, ja ho varem dir que arribarien lluny. Vaja si hi arribaran!

Diumenge passat per començar feren la primera regata de cinc kilòmetres, i fillets de Déu! allò era *estirar!*

Se disputava la *Copa Matagalls*. De les sis tripulacions que hi havia inscrites no'n mancà ni una. Les tres classificades en primer lloc fóren les següents:

Equip Giner	24 m.	34 s.
» Campos	24 »	57 »
» Cortadellas.	25 »	42 »

El trajecte, segons ja tenim dit, era anar i tornar des de'l Club de Mar a la boia lluminosa, que representen uns cinc kilòmetres amb un viratge (el de la boia).

Són, doncs, uns temps esplèndits els obtinguts per aquests xicots en l'iniciació de la seva afició al *rowing*. Són uns temps que representen un esforç i resistència com ningú havia sigut encara capaç de fer-ho, ni els campions d'Espanya.

Per a que'l llegidor, tal volta no entès en aquestes coses, es faci càrrec, hem de fer la següent comparació:

El R. C. Marítim (campió d'Espanya) organitzà també els tres diumenges darrers unes regates de iols, en les quals corregueren tres equips i heu's-aquí el resultat total:

Equip Margarit	24 m.	42 s.
» Santamaria.	25 »	9 »
» Aznar.	25 »	47 »

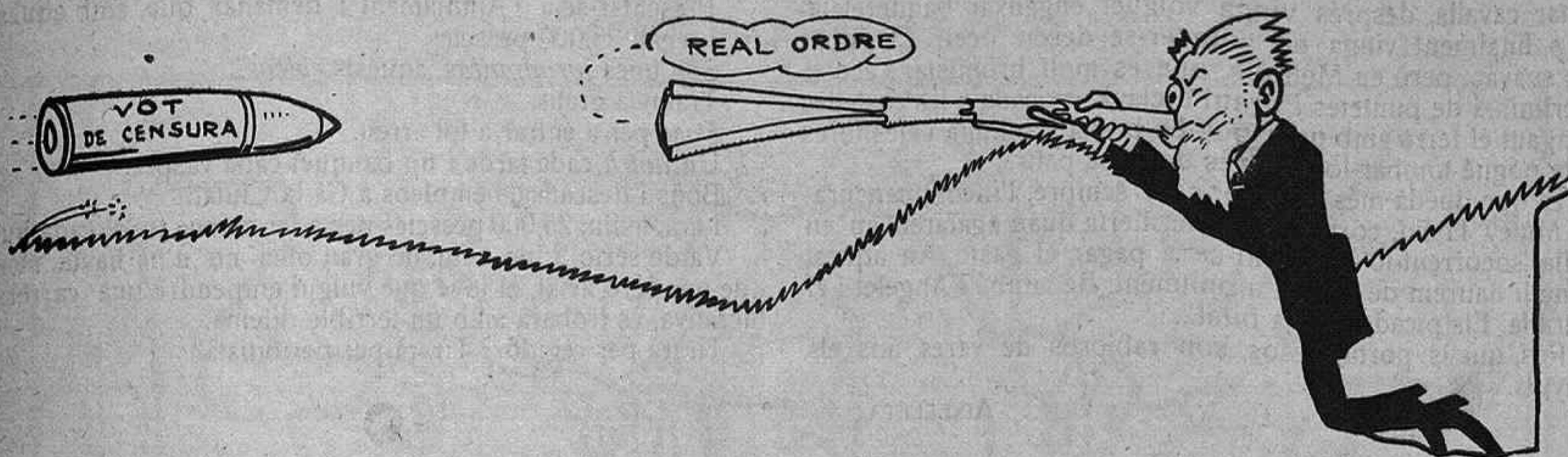
El trajecte era, en cada prova, d'uns 2,000 metres en línia recta, i es corregué, com diem, en tres diumenges diferents. De manera, que representen 6,000 metres, tot línia recta, en tres vegades.

Compari's aquests resultats amb els 5,000 metres, una virada, en una sola prova, del Club de Mar i vegi's si lo fet

ELS HÉROES DE 'PLÁSTIC FILMS'

En Soler   En Castells   En Vives   En Bergés   En Jordà

pels xicots d'aquest Club no representa un veritable *tour de force*.

Ens afirmem, doncs, en lo dit, si diumenge que vé (segona prova de fondo de la *Copa Matagalls*) aquests resultats s'afirmen, no dubtarem ja en augurar sorpreses per al proper Campionat d'Espanya.

Els de la vela també corregueren diumenge. Al matí *Copa Primavera* del R. C. M. Guanyà l'*Ilse II*, que encara que no ho sabem suposem hi anava en Milieri. *Cómo no?* A la tarde *Copa Comité* per a iats serie Hispania. Arribà primer el *Gamba* del Club de Mar, que *gamba* com un desesperat!

Aquests noms del Club de Mar fan quasi tots una olor de pa moreno i de sardines escabetxades, que encanta!

**

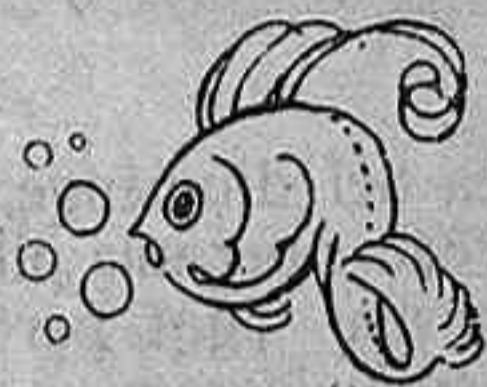
El foot-ball estigué diumenge ensopit. Tota l'atenció dels aficionats estava concentrada en el partit que, a Madrid, celebraren el nostre *Espanyol* i'l *Gimnástica* de la vila de l'òs.

No'ns equivocàrem al afirmar que'ls espanyols-barcelonins guanyarien. Aixís fou per 3 goals a 2. Diumenge que vé repetiràn el partit a Barcelona i encara esperem un resultat més favorable pel nostre equip. Després... després ail a Bilbao. Allí ens sembla que sí que rebrem!

A la nostra ciutat, doncs, no hi hagué, l'altre dia, altra cosa que un partit *amistós* entre el *Barcelona* i l'*University* en el que'l primer feu al segón la friolera de 7 goals a zero, tots de *confiança*.

Si no arriba a ésser *amistós* el partit, n'hi fa un parell de dotzenes! Com hi ha Déu!

HIP

BRAUS

Diantre! encara tot tremolo: ens en podem ben fúmer de la rabia dels portuguesos... jo el que veig és que un dia maten al rei i al séu noi gran i al altre treuen de casa al més petit i a l'endemà els que segueixen se barallen ells amb ells. Aquí, fins diumenge, havia corregut la brama de que tot era fanfarria, però després de veure a les feres de Palha a qui ens diguí que *os cavalheiros* no són *farrucos* els contestarem que: Déu l'ampari.

Després d'això anem a la correguda. Eren els braus grossos, grassos, amb unes banyes!... Quasi tots senyalats: l'un era borni, l'altre muguero, l'altre qua-blanc, etc., és clar, la dita se complí i ja sabeu quina és la dita: bestia senyalada *liberanos Domine*. Anaven a fer mal i sortiren amb la seva.

En Quatredits suposem que encara deu estar amb les mans al ventre i amb unes corredices com si hagués pres colomelans, Pagliano o una purga de cavall. Aquest minyó, quan va posar-se a brauer valia més que s'hagués tallat la mà. *Cobardel!*

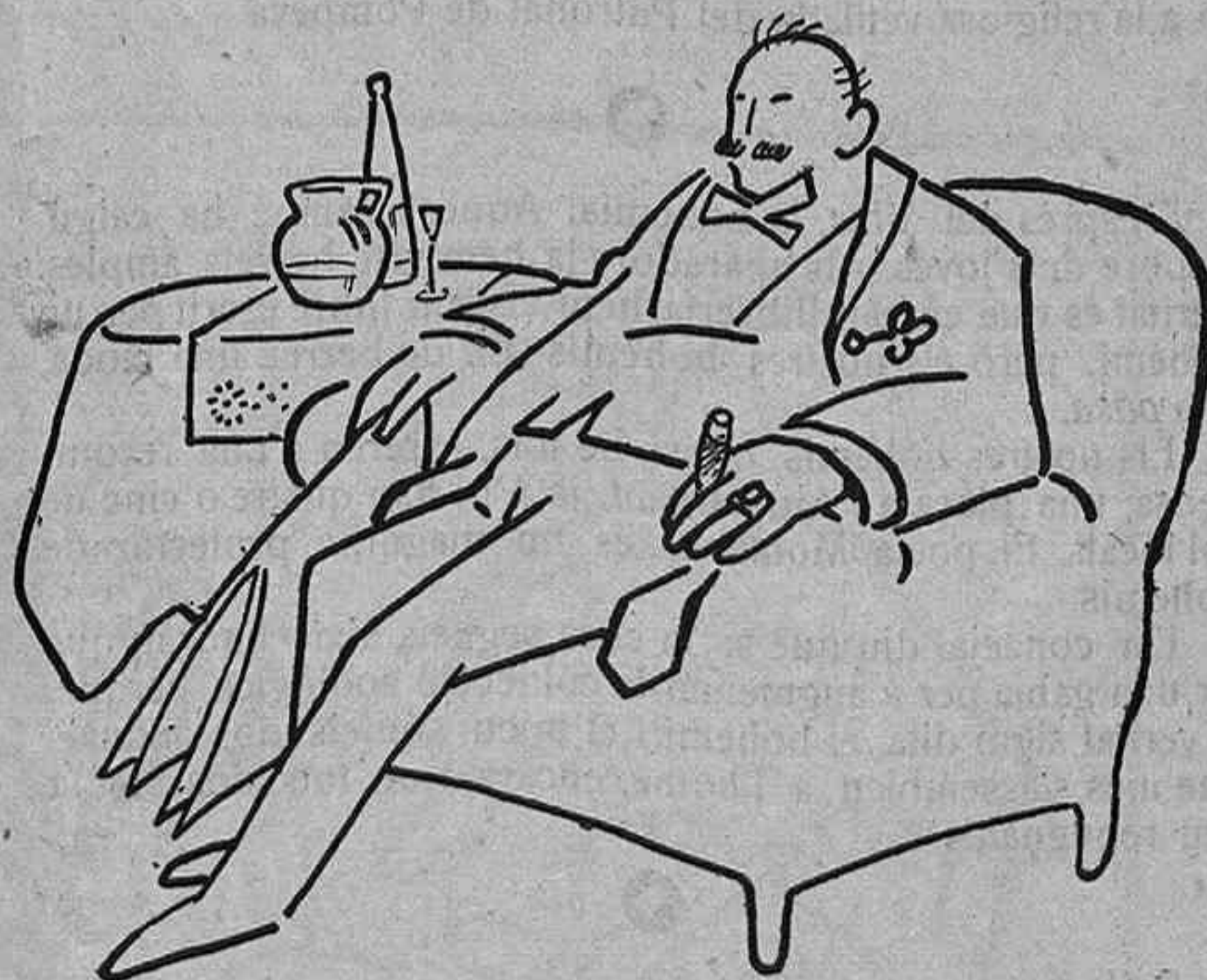
En pobre Malla fou el víctima, estigué forsa bé en el séu primer, i el quint li trencà una cama. Fou una cosa molt trista.

L'Ale, valentíssim, el mateix quint toro li proporcionà un viatge aeri amb caiguda al carreró, cop de cap a la barrera, commoció cerebral, etc.

Aleshores no quedaren occidors i començaren a sortir-ne de sota terra; però la presidencia digué que no, i sortiren els mansos que aconduiren al brau savi i assassí a ben morir als corrals. Molts deien que era alemany.

A tot això ens pensavem que ja s'havia acabat la festa, però vetaquí que l'Ale tornà a sortir vestit de persona, li deixen una *guayabera* i alça! som-hi altra vegada.

El sext era tant mala bestia com el quint, de primer vingà

El senyor.— Ves a casa la sogra a dir-li que no hi puc anar a sopar, i a casa la Lola que no hi puc anar a dormir.
El criat (apart)—Camalleó!

matar cavalls, després vinga volguer enganxar banderetejadors, finalment vinga no volguer-se deixar occir. El pobre Ale suava... però en Metralla, que és molt bromista, s'acostà al criminal de puntetes i nyau! li clavà estocada a les costelles amagant el ferro amb un capot. La bestia s'aplomà i aleshores l'Ale pogué tombar-lo després de forsa patir.

El que quedà més bé fou, com sempre, l'incommensurable Muley Hafid, corrent a l'enfermeria quan agafaren an en Malla, socorrent-lo i oferint-se a pagar el gasto. An aquest home li haurem de fer un monument. Bé també l'Angelet i el Metralla. Els picadors una bual...

Res, que'ls portuguesos són rabiosos de veres, fins els banyuts.

AIXELLETA

La gentil Primavera, s'està mostrant enguany esbojarrada com una noia cap-verd. De bon matí es vesteix de gala, i perfumada amb essències de farigola i de romaní, treu el cap pel Tibidabo somrient-nos amorosa, però al arribar la posta del sol, s'amaga esquerpa i ens obliga, encara, a tapar-nos el nas amb la bufanda.

Què't passa, Primavera?

Ja hem descobert el teu secret. Diumenge vàrem recórrer les nostres admirables muntanyes, els deliciosos turons florits de nostra Barcelona i desde'l cim vàrem mirar al lluny de cara al Nord. El Montseny i el Canigó duïen les blanques caputxetes.

Indubtablement a Barcelona necessitavem un moro. Quan se'n vagi en Muley Hafid tindrem d'encarregar-ne un altre. Un moro, ben moro, fa ciutat europea, fa civilització.

En Muley Hafid ja és nostre, ben nostre. Aviat el farem regidor i començarem a malparlar d'ell. Ara per ara en Muley Hafid ja té família. Aixís ho assegura el verídic diari *La Vanguardia*. Retallem:

«A la velada organitzada per el Patronato de Pompeya asistirán las distinguidas familias de Muley Hafid, Fulano, etcétera...»

I pensem on la deu amagar la família aquest moro que va a la religiosa vetllada del Patronat de Pompeya.

Després del tifus, la bohèmia. Aquesta també ha caigut a sobre dels joves. Als aparadors ja hem vist berrets amples. Veritat és que en cap llibreria hem vist un llibre escrit per un bohemí, però els nostres bohemis són de berret, una moda, una *pasa*.

Els nostres bohemis, quasi bé tots, aspiren a una recompensa; una plaça a l'Ajuntament, ja n'hi han quatre o cinc de col·locats. El poeta Montaner és un magnífic protector de bohemis.

Un concejal diu que si la cosa segueix aixís tindran que fer una gabia per a augmentar la col·lecció zoològica, perquè, la veritat sigui dita, el bohemí i el mico, són els dos animals que més s'assemblen a l'home, encara que tots dos siguin ben repugnants.

Parlaven d'economies?...

La Cooperativa de periodistes vol construir-se unes casetes per al seu ús particular i, buscant la manera de que li surtin ben barates ¿què se li ha ocorregut?

Presentar-se a l'Ajuntament i demanar que, amb aquest fi, li regali 25.000 pessetes.

Són unes *jormiguitas*, aquests *chicos*!

Tramvia gratis.

Pase per a entrar a tot arreu.

Un *lunch* cada tarde i un banquet cada vespre.

Bons i descansats empleos a Cà la Ciutat.

I ara, teniu; 25,000 pessetes per a fer-se una torre cada hu.

Va de serio. Fins avui, de gran ofici no n'hi havia meua que un; però aviat, el jove que vulgui emprendre una carrers lucrativa, es trobarà amb un terrible dilema.

Tirà per regidor? Tirà per periodista?

Tot diari té la propietat que's mereix, i tot propietari té'l director que li pertoca. *La Tribuna* — que encara surt — té un propietari que encara és propietari, i un director que encara és director. *La Tribuna*, a tenir ànima, pensaria que és una lleugeresa fer-la sortir al carrer; el propietari pensa que és un lleuger el director; i el director pensa que'l propietari és una mina.

Ara a *La Tribuna* li han pujat els colors a la cara; alguna n'ha feta. Surt amb tricomies i ofereix ninots. Al veure el primer ensaig, el propietari va anar indignat al director.

El director, l'home del Cairo, no sabia què dir. El propietari deia enfurismat:

— ¡Que fem un diari ximple, *bueno!*... Però no puc tolerar que *La Tribuna* es converteixi en *El Patufet*.

La frase va fer gràcia al director i la va repetir als redactors. Els redactors la van trobar bé i l'home del Cairo, envejós del propietari, va dir:

Però aquesta frase no és del propietari... és massa burro... això li han dit al casino tot prenent-li el pèl.

Sembla que l'indignació justíssima que'ls vianants de Barcelona senten contra l'Ajuntament, pel vergonyós estat del entarugat de la Rambla, trascendirà molt aviat en un acte popular de caràcter revolucionari.

En efecte, sembla que s'està cursant un acord secret pel qual, el dia de l'arribada de'n Dato i com a demostració de protesta contra'ls nostres administradors, tots els veïns es comprometen a no passar per l'entarugat de la Rambla, i ocupar en canvi el camí dels carros.

Justa!

Però ens sembla que més revolucionari seria... que fessin passar en Dato pel mig.

En la terrible batalla ortogràfica del diumenge, els partidaris de les *Normes* s'han deixat véncer per una pila de vots.

Ho sentim, perquè sempre havem sigut partidaris de l'unificació, però, per altra part ens en alegrem.

Massa poc!

La culpa és d'haver engreixat a tantes patums, a dintre dels Jocs Florals.

En el fons tot vé de lo mateix: de que'ls de la *y* són clericals, i els de la *i* són revolucionaris.

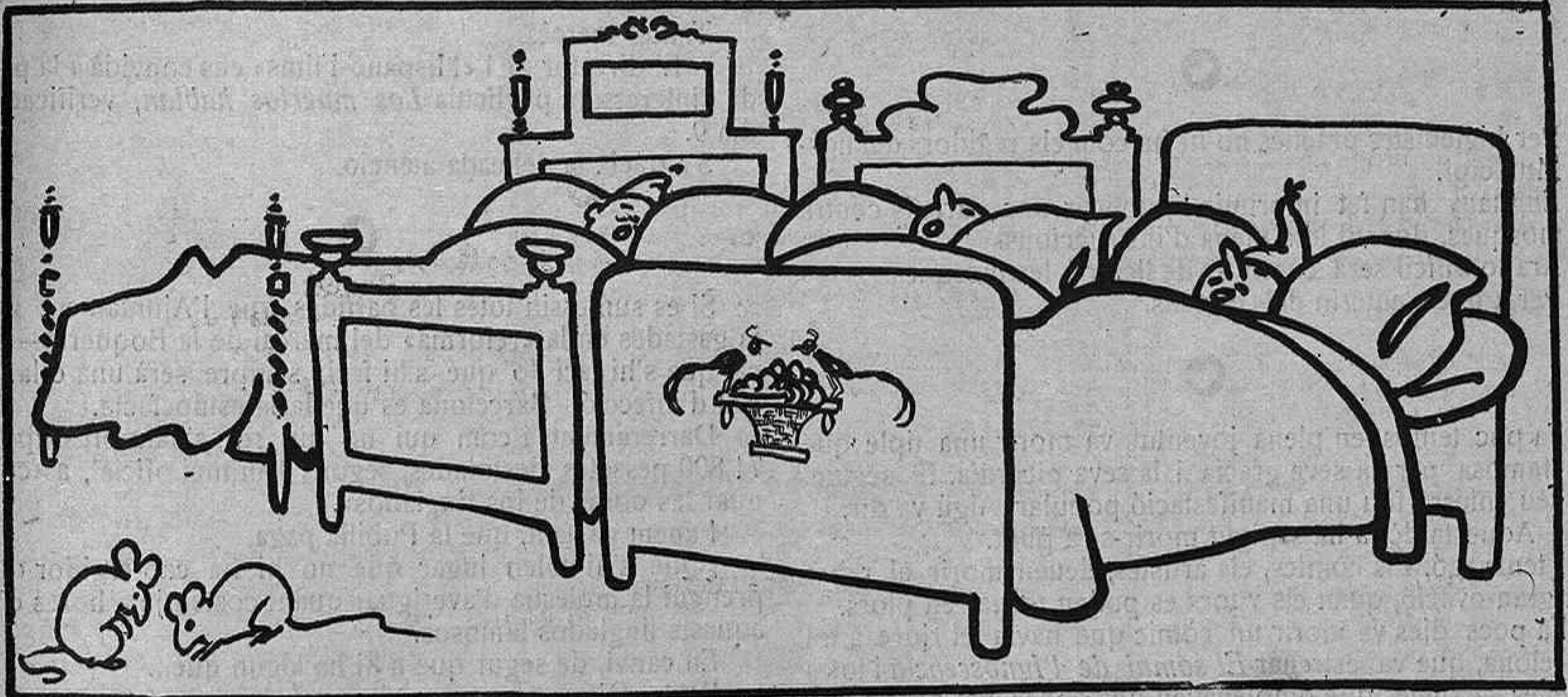
Havem tingut el gust de saludar al distingit literat rossellonès M. Juli Delpont, qui vingué a Barcelona per a donar una conferencia sobre la guerra, en l'«Ateneu Enciclopèdic Popular».

La seva «conversa» pública, d'una amenitat, d'una sàtira i una eloqüència remarcables fou un èxit merescut. El valent escriptor sapigué trasmetre als oients el foc sagrat del patriotisme, del seu amor a la raça llatina, i al fer vots pel

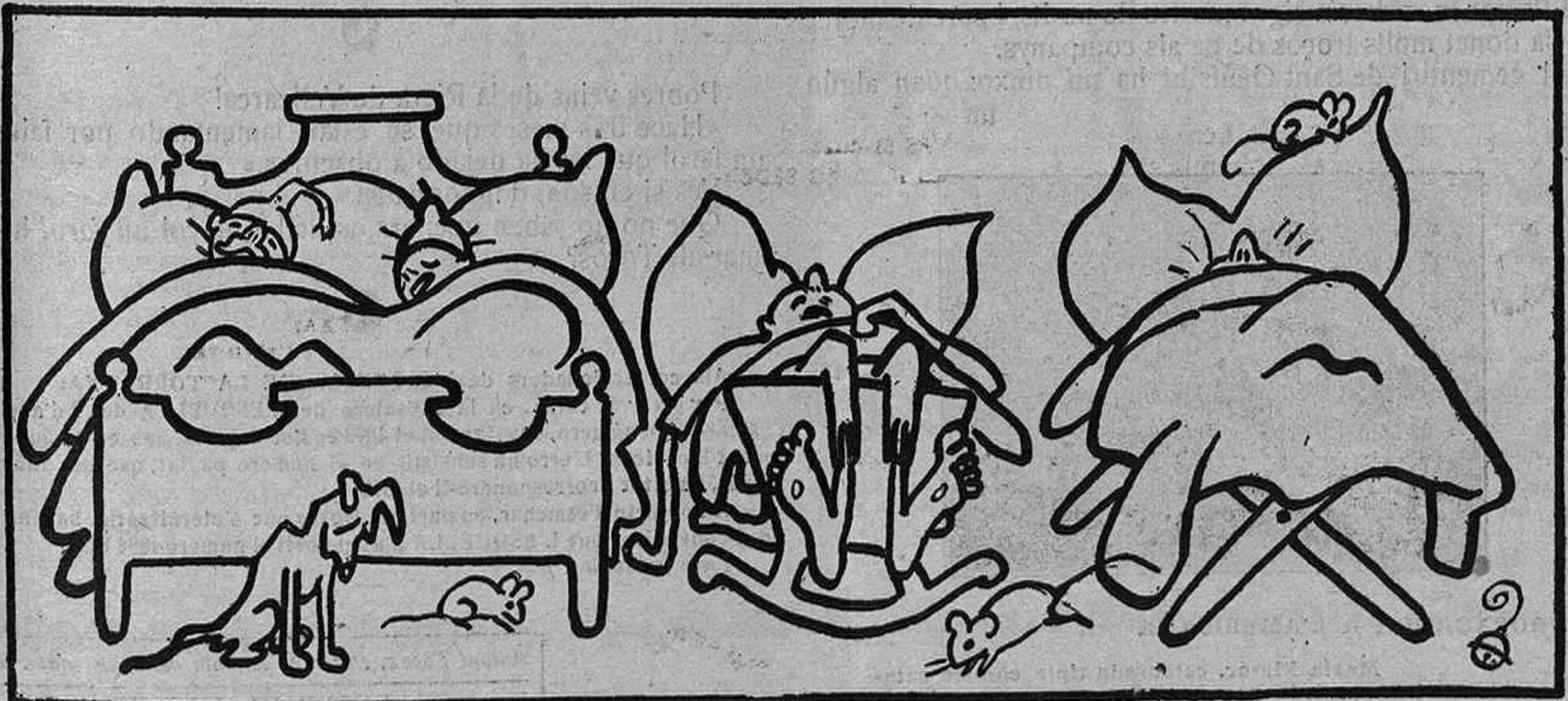
GASETILLES MONUMENTALS

«Ayer se reunió la Comisión del Monumento a Mosén Jacinto Verdaguer.»

«Hoy se reúne la Comisión del Monumento a las Glorias Españolas.»

«Mañana se reunirá la Comisión del Monumento a Pi y Margall.»

Les apariències enganyen

—Qui ho diria de Mossèn Narcís!... Tan negre de fóra, i tan blanc de dintre!...

Filosofies d'escombriaire

—Aneu-ho a entendre. Els higienistes diuen: «sobre tot, res d'escombraries», i a mi les escombraries m'engreixen.

triomf dels aliats, escoltà una ovació sincera i formidable... que's degué sentir fins al carrer d'Escudillers. Vagi la nostra felicitació.

Per higienistes pràctics no hi ha com els regidors del nostre Municipi.

Enguany han fet imprimir i publicar uns cartells contra les mosques, donant tota mena d'instruccions. Ara lo difícil serà ensenyar de llegir a les mosques. Per a que s'enterin dels cartells.

Fa poc temps, en plena joventut, va morir una tiple que fou famosa per la seva gracia i la seva picardia. El seguici del seu enterro fou una manifestació popular. Algú va dir:

—Aquesta dona ha sapigut morir-se a punt.

I tenia raó. Els còmics, els artistes, deuen morir al rebre una gran ovació, quan els vitors es poden tornar en plors.

Fa pocs dies va morir un còmic que havia fet riure a tot Barcelona, que va estrenar *El somni de l'ignoscència* i totes aquelles sarsueles que omplenaven una època del nostre teatre. En el seu seguici no més hi havien dos còmics: en Montero i en Guasch... i els parents.

I l'actor mort havia sigut mestre de molts, i pare de molts, i havia donat molts troços de pa als companys.

Al cementiri de Sant Genís hi ha un ninxo; quan algun

PROPAGANDA A L'AMERICANA

María Riutor, celebrada tiple còmica catalana, qui, trobant-se a Xile, per a anunciar la funció del seu benefici va fer un raid aerí de Santiago a Valparaíso.

pagès passi per davant d'aquest ninxo que està a l'ombra de l'esglesia romànica, i llegeixi el nom, dirà:

—... Pot-ser és aquell home que'm feia riure tant...

I haurà llegit aquest nom:

«Emili C. Huerva».
«Descansi en pau».

Al teatre Nou surt un lleó de debò, que té unghes, dents, gran cabellera. Al teatre Novitats surt una màquina de tren de veritat, amb xiulet, vapor, maquinista, carrils... Això és el triomf del realisme en el teatre.

Veient aquests èxits, la companyia de tramvies pensa pujar el preu del passatge en la següent forma:

Dèu cèntims per fer el viatge.

Dèu cèntims per mirar el tramvia.

També sabem que, en Gual, ha demanat una subvenció per a crear una càtedra de declamació helènica per a lleons.

NOTES DE CASA:

La Junta de l'«Ateneu Obrer» ens convidà al repartiment de premis que tingué lloc el dia 11, al seu casal del carrer de Tallers.

Tantes mercès.

—El director de l'«Hispano-Films» ens convidà a la proba de l'interessant pel·lícula *Los muertos hablan*, verificada el dia 9.

S'agraeix la delicada atenció.

Si es sumessin totes les partides que l'Ajuntament porta ja gastades en la «reforma» del mercat de la Boqueria—mercat que s'hi faci lo que s'hi faci, sempre serà una olla i un cau d'infecció—Barcelona es quedaria estupefacta.

Darrerament, i com qui no diu res, s'han pressupostat 71,800 pessetes, destinades, segons l'anunci oficial, a «continuar las obras de los tinglados».

I anem gastant, que la Pubilla paga.

¿Què s'hi volen jugar que no hi ha cap regidor que's prengui la molestia d'averiguar quant costen ja a hores d'ara aquests tinglados famosos?

En canvi, de segur que n'hi ha algun que...

Res!... Diguem com aquell:

En buenas manos está el... tinglado!

Pobres veïns de la Riera de Vallcarca!
«Hace tres meses que se están lamentando por falta de un farol que les ha dejado a obscuras.»

Vès si en són, d'ignoscents!

Que no ho saben que, ara, aquell que vol un farol ha de anar als Toros?

Als col·leccionadors de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA:

Per error de caixa, en la capsalera de L'ESQUELLA del 2 d'abril va saltar-se un número, constant-hi el 1893 en lloc del 1892, que és el que realment li pertoca. L'erro ha subsistit en el número passat, que diu «número 1894», amb tot i correspondre-li el 1893.

A l'objecte d'esmenar, en part, un lapsus que s'eternitzaria, hem cregut convenient que L'ESQUELLA d'avui porti el número 1894 bis.

I ara perdonin.

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Oim, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

P. NARTOP

EM. KANT y la escuela filosófica de **MARBURGO**
Traducción del alemán y notas por J. V. VIQUEIRA
Un tomo UNA peseta

La humilde verdad, novela de G. Martínez Sierra. . . . . Pesetas 3'50
Cartas de mujeres, por Angelina Alcaide de Zafra . . . . . » 3'50

El català de "La Mancha"

NOVELA

de SANTIAGO RUSIÑOL

Un tomo 8.º
imprès sobre paper de fil Ptes. 4

DICCIONARI CATALÀ - CASTELLÀ & CASTELLÀ - CATALÀ

COMPOST EN PRESENCIA DELS DICCIONARIS PUBLICATS FINS AL DIA I DE LES PRINCIPALS OBRES LITERARIES I FILOLÒGIQUES CATALANES, ESPECIALMENT LES D'EN POMPEU FABRA I ENRIQUIT AMB ALGUNS MILERS DE MOTS QUE ENCARA NO S'HAVIEN CATALOGAT, PER

A. ROVIRA I VIRGILI

Un tomo d'unes 900 planes, Imprès sobre un paper finíssim i Intransparent, relligat amb pegamoid
900 planes, 2 cms. de gruix!! 10 ptes.

Les cent millors poesíes de la Llengua Catalana

Triades per E. MOLINÉ I BRASÉS

Un tomo UNA pesseta

BARÓN DE HOLBACH

DEL AMOR CONYUGAL

LOS ESPOSOS EN LA VIDA PRIVADA
:: SUS DEBERES ::
SUS PLACERES LEGÍTIMOS :: ::

Un tomo 8.º Una peseta

COLECCIÓN DIAMANTE. — Tomo 120

GABRIEL MIRÓ

Los amigos, los amantes y la muerte

Un tomo 0'50 pesetas

DR. BEARSON

ETERNA LUNA DE MIEL

SECRETOS DEL LECHO CONYUGAL ::
CARTILLA HIGIÉNICA PARA LOS RECIÉN CASADOS ::

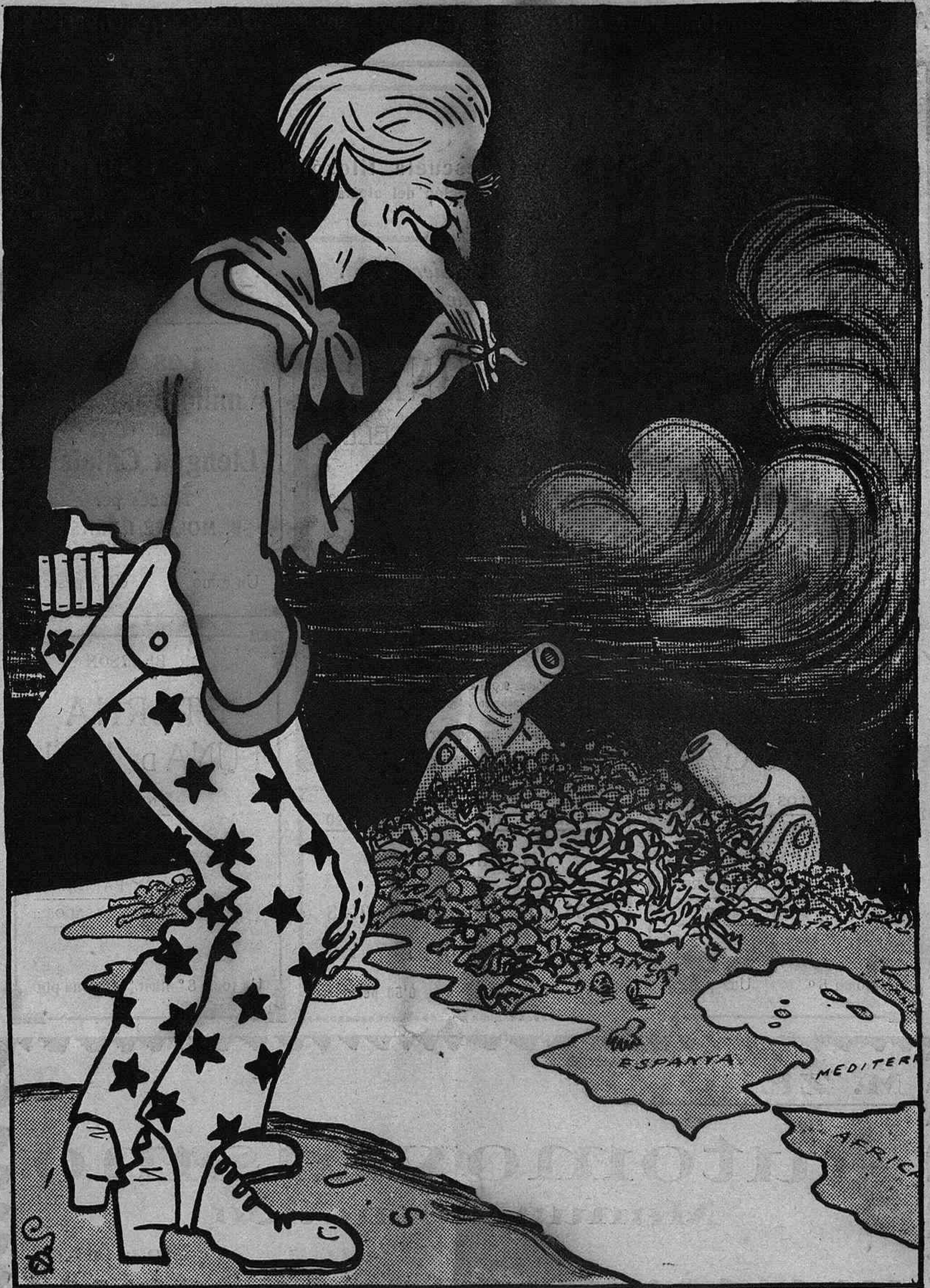
Un tomo 8.º, Ilust.º Una pta.

M. ZEROLO

Automovilismo
Manual práctico

Pesetas 6

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos si no's remet, además, un ral pera certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

L'ONCLE SAM

—Recristinal... Ara sí que'm podrien fer la competència, els europeus, amb la carn en conserva!